

Paranawun sa Kahapon: 10 ka Binalaybay

Norman Darap

Pagdabok

Gaharon rün ang palibot,
Nadulman ang anang pag-isarahanon sa ibabaw kang tambi.
Ang kamingaw kang anang paminsaron
Ginringkadul kang pag-usbong
Kang huni kang mga sirüm-sirüm.
Ang anang madalüm nga pagtürük sa lawod
Ginsabadan kang mga gahurulog nga dahon
Tungod sa mapagrüsnga hangin.
Ang gararapta kag laya nga dahon
Nagtiriripon sa kahig kang anang pagkasubo,
Nagtumpok-tumpoksa mabuhay mga paghinulat,
Natutdan sa kaügüt,
Nagpausbong kang kapaang kag kasanag
Sa kadulum kang sirüm.
Ang anang asu nga nagararambüd sa hangin
Nagpamugaw kang mga lamok.
Asta tana,
Nagsikungkung,
Nagpanampüay sa tubang
Kang gakadabkadab nga kalayo
Nga gatugro kana kainit
Sa maramig nga kagab-ihün.

Püga

Sigeha ninyo ang pagsapsap sa kada hawak

Asta magkabarari ang gusok,

Mga tinuga nga may matarüm nga handüm.

Sigeha ninyo panggalbot kag pangkutkot

Sa mga bago pamukad, asta indi rün liwat makita

Andang mga bukad nga gaharapay tulad sa banglid.

Sigeha ninyo pa mga tinuga nga nairab

Sa manggad sa pag-usar kang kada sanga kag ugat

Sa paglab-ut kang bahül nga bunga.

Asta ang mga gakaramang nga güyüm kag pala

Magkaradagdag kag maligidan kang mga daragkül nga lupa.

Sigeha ninyo, sigeha niyo pa ang pagtakras

Dangat sa putuk-putukan para lang hapayün kang kalayo

Ang tanan nga gatrindüg kag gaubyuk-ubyok nga sanga.

Sigeha pa, asta indi nanda makita ang gatururo

Kag gapirisik nga tagük nga luha sa mahapdi nga paglabo.

Sigeha ninyo pa, asta mabuswang

Ang punong nga gasagang sa mapagriüs nga tubig

Nga gapanghapay sa mga wayang.

Sigeha pa, sige pa asta matam-an sa paglubyok

Ang daw kawayan nga sanga kag madura kita tanan

Nga gaamat-amat kamang sa lau nga lupa.

Amakan

Sa pagpatunga kang adlaw sa kahawaan,
Imaw sa pagraraпта kang kapaang
Ang imong pagladlad halin sa pagkabaruron.

Tapok rin ang imong lawas
Sa liwat-liwat nga pagpabulad sa adlaw,
Pay sa indi lang mabuhay
Ikaw pagaagayan raman kang paray.
Gabiti-biti man ang init sa udto-adlaw,
Ginaagwanta mo lang, asta ang paray mag-uga.

Kaluluoy 'kaw,
Asta san-o 'kaw ayhan pagaagayan kang paray?
Asta san-o mo ayhan maagwatahan ang magpabulad sa initan?

Pay indi ko gid malipatan kanimo,
Samtang nagapaagay-agay ka sa matig-a nga lupa,
Hinali ka lang nadulman kang palibot.
Ang pagraraпта nga kapaang
hinali lang nabuslan kang mamunug nga uran.

Makaluluoy 'kaw,

Ginpunpon lang kang mga mangunguma

Ang paray nga imong ginapas-an.

Ikaw urihi nga ginpunpon tapos kang mga uga nga paray,

Ikaw basa rün katama sa uran kang ginbaruron kag ginpasirong.

Pag-abot kang sirüm, kang ikaw mara rün sa uran

Ikaw gingatong sa dabok para magtugro kang kaapaang

Sa maramig nga pagpadulong kang kagab-ihon,

Kay ikaw indi na mapuslan.

Handuraw

Mamuok ang akün katurugon katong hapon
Biskan gararapta ang kapaang sa palibot
Gabalos man ang maburubugnaw nga dapyang hangin,
Gasag-id sa akün panit,
Garulusot sa ikit-ikit nga kawayan nga salüg.

Gadaramguhanon ako nga hulid ko tana
Ginahilot ang akün gamasakit nga ulo kag abaga.

Pay kang ako natapungawan
Sa mabüg-at nga püsdak kang dagüob sa akün mga talinga.
Pagtangra ko sa birha kag dali-dali ako nga naggawa
Mga kilat, gakaramang sa itum nga gal-um
Daw mga mata nga gaidlak sa mudlo kang pagpangara
Gabanta kang paglampos kang uran.
Ang anang idlak daw madasig nga gatuslok sa akon mga mata.
Gapatimaan kanakün
Ang kahawaan magapautwas kang kasubo
Ginahagad na ako, imaw kami magsaruhay
Sa isra ka baratyagon nga magkaangay.

Buhay-buhay nagtariti

Mahinay ang anang pagsab-og.

Asta nanging uran, madasig ang pagpanggas sa akün bilog nga lawas.

Nagmünüg, dayon nagtirindüg ang mga bolbol ko nga gararapyo.

Ginsaui ko ang akün mga kahig sa gadamilot nga lau

Nagtumbo-tumbo sa gailig nga tubig sa kalog

Ginligid-ligid ang bilog nga lawas sa hilaunan.

Pay naga wara ka gid makatalupangid?

Kang ‘tong una, gapatariti pa lang ako

Gadagüob rün imong singgit sa paggawa sa bintana

Kilat sa kadasig imong pagguripat sa akün hita

Kag mamünüg ang imong alima sa pagbalbal sa akün paa.

Sugot takün adlaw-adlaw magsuray sa uran

Guripaton kag balbalün

Makita ko lang nga mapagsik ang imong lawas

Kag itsura nga wara untat sa pagbaringis kag saring ngirit.

Hagad

Kadyang katapusan nga bulan kang hunyo,
Antis ako mabalik sa syudad kag liwat nga madura ti pira ka simana,
Tukad ka anay didya sa atubangan kang irmita
Kay mapungko kita sa mga gaigpat-igpat nga hilamon kang wayang
Tungod sa tariti kag tun-ug kang kaagahon.
Iduyan-duyan kang maramig nga hangin ang atün lawas kag dungan,
Lingawon kita kang mga garülüpad nga alibangbang
Nga gaharapon-hapon sa mga bukad kang pula nga tapulanga.
Handurawon ta ang mga limüg kang mga kabataan
Sa pagkanta kay Sagrado Corazon De Jesus
Ang kadungan ko sa paghalad kanimo
Kang akün tampad kag putli nga paghigugma.

Pananggüt

Sa pagbatang kang kasisidmon sa lupa,

Düangan sa paglawig kang kakapoy

Ang paghigot kang sanggüt sa akün hawak.

Kun daad may mga bütkün kang kahagugma nga gakabüd sa akün lawas

Malipatan ko nga gaparanakit ang akün mga ugat.

Wara takün may mahimu kun wara pa ang kagab-ihon

Para mag-igpat-igpat ang mga bituon.

Tibüngün ko gid anay ang dawatan

Nga buhay wara masudlan kang matam-is nga tuba.

Kinahanglan ko takrasün ang malantyüg nga paghigugma,

Garakü man ang mga bakiras sa akun alima kag dapadapa

Kinahanglan ko gid para malambut ang imong mga saha.

Pay kabudlay gid,

Pira rün ka sirüm nga ikaw akün ginabisita-bisita

Pay magarüt gid ang duga kang imong mga tinaga.

Asta tulad, ang suludlan nga salud wara man lang masantunga.

Tamarora

Ang pagtukad sa buklod kun diin natukod

Ang balay kang atün mga huna-huna mabudlay rün nga takrasün.

Wara rün tuod ang siyagit kang mga tigulang nga gapügüng

Kanatün nga bayaan ang binulad,

Pay nagkadurura rün man mga pisti nga manok nga sarangan ta lagsün

Kag pakgün kang püga nga nagapadura kang atün tuyo,

Nagatugro kasadya,

Nagapalid kang kamingaw kang palibot sa udtu-adlaw.

Wara rün ang malapad nga taramnannga masarangan ta matais sa pagdalagan.

Ang gadamilot nga mabugnaw nga lau nangin mara nga lupa

Mga malahawak nga paray nabuslan kang mamurong nga mais

Ang andang girük, makatül sa kada pagsag-id sa panit.

Ang sapa nga masulüg kun diin kita gasipal kang sabyahanay,

Rapit rün lang nga mamarhan,

Indi rün makaisrut anang pag-ilig.

Ang atün aragyan nga banglid patukad sa wayang

Nadura ang pagkatais, budlay rün tultulon.

Nagsiük, nagdamül ang mga bariri nga masabad

Nagaduruküt sa akün mga bayo kag pantalon.
Dugangan pa kang mga lamok
Nagapahabal kang kagat sa akün mga bütkün,
Gaagrüng andang pagbüyüng sa akün mga talinga.
Kun daad, d'yang mga bariri kag lamok lang ang nagkaradura
Matawhay pa guru akün paranawon.

Pag-abot sa buklod,
Ang kahapo nabuslan kang kasubo
Ang yab-ukon nga wayang kun diin kita gahampang
Natubuan rün kang mga hilamon,
Natumpukan kang mga laya nga dahon.

Sa pagriligad kang mga tinuig
Ang balay natün sa buklod nangin kamalig.

Kun kauna ang salüg kang balay nagatay-üg sa atün nga pagralagsanay
Tulad, ang sülüd na lang kang balay
Mga sinako nga bugas halin sa patubas,
Tinabungos nga mais halin sa pagpanggas
Kag mga madamül nga lawa halin sa atün nga bagbaya.

Ilig

Sirüm,

Gahagunos ang manabaw nga sapa

Gabuyong sa pagguyod kang mapino nga lupa,

Garagmayan nga bato kag mga dahon nga laya.

Ka d'yang pagsag-id kang maramig nga tubig sa akon mga dapa-dapa

Nga nagapatisküg sa akün kusog para magdalagan.

Lagsün ko man daad ang nagriligad nga paghampangay

Kay sa mga linagapak kang mga kahig natün

Kag pagpirisik kang tubig sa lawas

Masarangan ko lumuson ang paminsaron sa daw indi makairo nga bata

Lauhon ang mga batiis

Maanghit halin sa paggsuoy sa maway.

Pay tulad, ang akon paranawün

Sa sining sapa padulong sa balay kang aton pagkabata

Nangin kamingaw paryos sa pagkadura kang huni kang mga sirum-sirum.

Imaw sa pagkatais kang mga puno nga gatugro handong

Tungod sa matarüm nga mga alima

Nga gasungay sa mga ugat kang bukid.

Ang pagrurumbaanay na lang gid kang tubig sa mga bato

Ang nabilin nga limüg nga nagapaasnaw sa atün mga kadlaw.

Linaw sa kakusog sa akon nga pag-israhanon

Para patigayunon ang paranawün

Biskan wara ang inyong mga bütkün nga masarangan ko

Mahawidan kun makadanlög sa mga lumot kang mga pagtiraw

Makatapilo kag makadagpa sa mga tikang kang mga tinaga.

Kinahanglan ko patigayunon ang paranawün

Biskan gapabatang rün ang kagab-ihon,

Kinahanglan ko suuyon ang aragyan

Biskan wara rün ang kasanag kang inyo nga pag-agak

Kay sa padulunangan ka d'yang paranawün

Gahülat ang himaya kang akün mga damgo

Kag kasanag kang inyong mga haküs.

Tag-ururan

Tulad nga bulan kang Mayo
Adlaw-adlaw lang ang kadyang
Pagpusdak kang mga luha
Kang mga itum nga gal-um.
Masami sa hapon, kis-a sa sirüm.
Nagapahanümdüm sa adlaw kang imong pagbaya
Para mag-ubra sa Saudi Arabia.

Bulan man kang Mayo kato
Ikaw nagpanaw samtang mamünüg ang uran.
Mangiabot sa byahe kang eroplano
Para malambot ang imo mga damgo.

Ang imong mga urihi nga tinaga: “ Palangga,
tatlo man lang dya ka tuig, sa akün pag-uli mapakasal rün kita.”
Pay tatlo rün ka tuig ang nagligad
Puro mga sulat mo lang ang kanakün nagatambad.

Ang akün masami nga pagpungko sa tüpad ka bintana
Nagapanampüay nga nagagawa
Nga basi pa lang
Ikaw maabot

May dara nga bahül mga maleta

Kag handa na nga tumanün ang imong promisa.

Agwantahün ko lang anay ang maramig nga tiyempo

Ang mabasa sa ambi kang uran

Ang magbarikutot sa pagpungko kag sa pagsikmürü.

Kay wara ako naduraan kang paglaüm nga magauli ka

Kag madura ang maramig nga akün ginaagwanta

Sa imong mga mainit nga bütkün kag dughan.

Kay basi pa lang

Sa sunod nga bulan

Ang bulan kang Hunyo

Ang bulan kang mga gahigugmaanay.

Bulan nga basi kita magapanaw

Padulong sa atubangan kang altar kang Ginoo.

Pagsag-üb

Hapon rün,

Bül-a ang bayong nga nasandig

Sa dingding kang kusina

Tuwanga,

Andami nga indi magsag-id

Ang anang baba sa lupa.

Daw pag-andam kag pagkapüt mo man

Sa hawak kang daraga

Nga imo ginabayli sa tunga kang plasa.

Kada may piyesta, kada may paskwa.

Pas-ana sa isra mo ka abaga

Samtang nagakabiüd ang imong mga bütkün

Kag nagalatay pasaka sa ana likod

Ang imong mga alima.

Imaway sa paranawon matuklad

Sa mga ginaraban nga kahon.

Agwantahün ang pagkaratül

Kang mga batiis sa mga girük

Nga nagapirilit sa kada pagsag-id

Kang imong mga panit.

Hinay-hinay sa imo baratyagün

Samtang nagapanaog sa banglid
Nga makaharawa.
Kay kun ikaw makadupyas
Düngan kamo mahulog sa mga bato
Sa kilid kang sapa.

Türüka ti mayad ang imong pagtikang
Sa mga bato nga nakapulan kang lumot.
Magsala ka lang sa paglapak
Makadüpyas kag makalampüs
Sa mga mga sala nga desisyon.
Makatindüg ka man kag liwat
Mo mahakwat ang imong bayong
Sigurado nga nabasa ka rün
Sa tubig kang sapa.
Nabakirasan rün ang imo
Panit sa mga bato nga tarawis.

Mag-andam sa pagpanaw
Asta malab-ot ang bubon
Nga wara ti bari ang lawas
Nga wara ti gadugo nga pilas.

Sa kada pagsarok mo

Kang tubig sa madalüm nga
Bubon kang kabuhi
Lantawa ti mayad nga wara
Ti laya nga dahon,
Mga sapat-sapat,
Ramu, ukon anu man nga higko
Nga magsimpon sa tubig
Samtang ginasudlan mo
Ang lawas kang imong bayong

Sa pagbalik mo kang kusog
Nadura ang kamara kang imong tübüg
Dungan natirawan kag nabatyagan
Ang kabugnaw kang tubig halin sa tuburan.
Sa ugat kang mga puno kang kabukiran.

Dalia ang pagsarok
Para mabuta ang lawas
Kang imong bayong.
Dalia kay ang kasisidmon
Gaamat-amat na batang sa lupa.
Kay kun ikaw maabtan
Kang mga kuko kang kagab-ihon
Maagyan mo ang kabudlay

Kang paranawon.

Wara ka ti bitbit nga sulo

Para masanagan ang imong aragyan

Basi ikaw maghapit-hapit pa

Kag malingaw sa paghampang sa sapa.

Basi ikaw malipat sa urubatün

Kang mga mal-am

Kag kang imo mga ginikanan- kinahanglan mo

Makauli antis magdulüm

Kay basi ikaw matabuan sa aragyan

Mabugnuhan. ukon makasalapay

Kang mga tamawo nga nagaparauli man.

Dalia ang pagpanaw

Pas-ana ti mayad ang imong bayong

Kay basi imo mabuy-an sa mga

Madanlög nga palad.

Andami nga indi maula

Ang tubig sa sulod

Kay ang bayong gaüyüg

Sa kada paghulag.

Dalia sa pag-uli

Kay ang banga sa inyo kusina
Bisan tabulion wara rün
Ti may maguwa.
Masapnüt rün ang tutunlan
Kang imong pamilya sa pagtülün
Kang panyapon nga wara ti irimnün.

Dalia, dalia
Kay ang imong pag-agwanta
Sa pagpas-an kang bayong
Kang inyo nga pamilya
Matapos rün.
Padulong sa buklod
Kang katibawasan
Patuklad sa kahilwayan.

